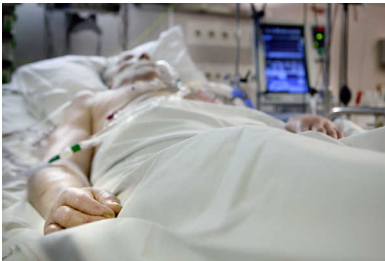

Rechter moet beslissen over leven en dood

Yann Bertrand

In het UZ Gent wordt een patiënt tegen zijn wil in een coma gehouden. Zijn advocaten eisen dat de behandeling stopt, maar het ziekenhuis stelt zich 'ernstige juridische en medische vragen'. Een rechter moet zich nu over de kwestie buigen.

SARA VANDEKERCKHOVE

De man in kwestie probeerde enkele weken geleden zelfdoding te plegen, maar hij overleefde die poging. Sindsdien ligt hij in een kunstmatige coma in het UZ Gent. Nochtans stelde hij in juni vorig jaar al een negatieve wilsverklaring op, waarin hij alludeert op een mogelijke wanhoopsdaad.

"Hij maakt daarin duidelijk dat als hij in een ziekenhuis belandt en zich niet meer kan uitdrukken, hij elke therapeutische tussenkomst afwijst", zegt zijn advocaat Joris Van Cauter. Hij werd samen met advocate Femke De Backer aangesteld door de wettelijke vertegenwoordiger van de man, een goeie vriend van de patiënt.

"Het enige wat dokters mogen doen is hem verdoven, de pijn stillen of het bewustzijn verlagen", zegt Van Cauter. Als de man evenwel op de spoeddienst belandt, hebben de dokters helemaal geen weet van die wilsverklaring. Ze redden hem en houden hem kunstmatig in coma. Maar als de wettelijke vertegenwoordiger enkele dagen later aanklopt met het

levenstestament, gebeurt er niets.

"Dat ze hem op de spoeddienst hebben gered, kun je hen niet kwalijk nemen", zegt Van Cauter. "Ze hadden geen weet van het document. Op dat moment hebben ze gewoon hun werk gedaan. Dat ze daarna nog steeds de behandeling hebben voortgezet, is evenwel compleet in strijd met de wet."

Hiermee verwijst de advocaat naar de wet op de patiëntenrechten uit 2002. Die stelt duidelijk dat een patiënt een behandeling kan weigeren. "Ook als dat levensbedreigend is", zegt Herman Nys, professor medisch recht aan de KU Leuven. "Als een getuige van Jehova weigert om bloed te krijgen, dan moet de dokter dat respecteren. Zelfs als de patiënt hierdoor doodbloedt."

Eenvoudig

Hier gaat het om 'voorafgaande weigering'. De patiënt weigert een behandeling, nog voor die nodig is. "Belangrijk daarbij is dat de patiënt duidelijk aangeeft welke behandeling hij niet meer wil", zegt Nys. "Het is niet voldoende om te schrijven dat je 'elke therapeutische tussenkomst afwijst'. Het moet specifieker: toedienen van voeding en vocht, reanimatie, kunstmatige beademing... Anders telt het niet."

Verder is het behoorlijk eenvoudig om zo'n negatieve wilsverklaring op te stellen. "In principe moet er geen dokter mee het document ondertekenen", zegt Nys. "Het is beter om het wel te doen, maar het is niet verplicht." Bovendien moet je de verklaring nergens laten registreren. Gewoon het papier goed bewaren of een kopie op zak houden.

"Of een wettelijke vertegenwoordiger aanstellen", legt

Nys uit. "Die moet jouw belangen verdedigen als je het zelf niet meer kan. Belangrijk is wel dat die persoon de negatieve wilsverklaring mee ondertekent." In dit geval kreeg een goede vriend de vraag om de wil van de patiënt te verdedigen. "Als aan die voorwaarden is voldaan, dan moeten artsen de eisen van de patiënt respecteren", zegt Nys. De wilsverklaring geldt onbeperkt in de tijd.

Vraag is of dat in deze zaak het geval is. In een communiqué laat het UZ Gent uitschijnen dat er problemen zijn met de rechtsgeldigheid van de wilsverklaring en de vertegenwoordiging. Van Cauter spreekt dit tegen. "In zijn wilsverklaring legt de man nadrukkelijk uit welke behandelingen hij niet meer wil. Tot drie keer toe verwijst hij naar mijn cliënt als zijn wettelijke vertegenwoordiger, die het papier mee heeft ondertekend."

Een laatste juridisch strijdpunt is mogelijk of de man 'wilsbekwaam' was toen hij het document opstelde. "De regel is: iedere meerderjarige is wilsbekwaam. Tenzij er ernstige aanwijzingen zijn dat dit niet zo is", legt Nils Broeckx, expert medisch recht van de Universiteit Antwerpen uit. "De zelfmoordplannen van de man zouden zo'n aanwijzing kunnen zijn."

Ook dat houdt volgens Van Cauter geen steek. "Een jaar geleden was de man in behandeling bij een geneesheer-psychiater. Die heeft weliswaar de wilsverklaring niet mee ondertekend, hij verklaart wel dat de man in die tijd perfect wist wat hij deed."

De advocaat heeft het Universitair ziekenhuis in Gent en een van zijn artsen gedagvaard in kort geding.

Het proces werd gisteren meteen uitgesteld tot vrijdag, omdat Van Cauter pas gisteren het standpunt van het UZ kreeg overhandigd. Beide partijen willen van het uitstel gebruik maken om onderling tot een constructieve oplossing te komen.

"Naar mijn weten is het de eerste keer dat zo'n zaak voor de rechter komt", zegt professor Nys. "Al vermoed ik dat het in de toekomst nog meer zal gebeuren." Wie in deze gelijk heeft, zal volgens de juridisch expert nog moeten blijken. "Als het klopt wat die advocaat zegt, dan krijgt hij in de rechtbank gelijk en zal het UZ Gent de behandeling moeten staken. Maar dat kan ik moeilijk beoordelen zonder dat ik die wilsverklaring heb gelezen. Dat document bepaalt alles."